

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Srody, kosztuje w prenumeracie: Bez pocztu: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 34 kr. — Inscrypcja od wiersza w półkolumnie (drukem garment) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 3 kr. m. k.

Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRENUMERATA.

NA GAZETĘ LWOWSKĄ z DODATKIEM dziennym i tygodniowym, i z ROZMAITOŚCIAMI wynosi:

Na drugi kwartał 1856 od 1go kwietnia do ostatniego czerwca:

na miejscu 3 złr. 45 kr.

z pocztą 4 złr. 30 kr.

Należność (franco) odbiera Kantor Gazety Lwowskiej, ulica Niższa Ormiańska Nr. 347.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austriacka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Szwajcarya. — Włochy. — Niemce. — Szwecya. — Rosya. — Księstwa Naddunajskie. — Turcya. — Z teatru wojny. — Doniesienia z ostatniej pocztu. — Kronika.

Monarchya Austriacka.

Sprawy krajowe.

(Uniwers o konkordacie.)

Gazeta Wiedeńska z 9. marca pisze: „Czytamy w dzienniku *Univers* następujący artykuł:

„Episkopat austriacki zajmuje się z największą gorliwością przygotowaniem do przeprowadzenia konkordatu. Na czele prałatów, którzy z największym zapałem i niezrównaną dzielnością starają się o wskrzeszenie prawa kanonicznego — wskrzeszenie tak potrzebne i obfite w zbawienne owoce — stoi Jego Eminencya Kardynał książę Arcybiskup Wiedeński J.Wk. Rauscher. Wiadomo, jaki udział brał ten prałat w układach względem ukończenia tego wielkiego aktu, którym od kilku miesięcy raduje się cały kościół katolicki, a korespondencye nasze z Rzymu miały nieraz sposobność donosić, jak wysoce ceniono w Rzymie pośrednictwo męża tak znakomitego i tak przychylnego stolicy apostołskiej serca tego prałata.

Ale prace biskupa tego nieograniczały się na właściwych układach względem konkordatu. W tym samym czasie, gdy tak szczęśliwie popierał ukończenie tego aktu, przygotowywał także z nadzwyczajną znajomością rzeczy i mądrością potrzebne do przeprowadzenia jego żywioły. Zaczęto już zbierać owoce tych prac, i otrzymano właśnie w Rzymie — podług ostatnich listów naszych z świętego miasta — bardzo obszerne instrukcje względem dwóch najdelikatniejszych i najtrudniejszych punktów nowego traktatu, mianowicie: sądów kościelnych i spraw małżeńskich. Instrukcje te ułożył i wypracował wspomniany prałat, a teraz oddano je do rozpoznania komisji złożonej z prałatów rzymskich.

Sa one drukowane w Wiedniu i opatrzone podpisami Monsignora *Tomassetti*, byłego substytutu świętej kongregacji koncylium; Monsignora *Capalti*, sekretarza świętej kongregacji obrządków i byłego profesora prawa kanonicznego przy instytucie Sapienza; Monsignora *Valeci*, byłego audytora nuncjatury; Monsiga *Nina*, drugiego sekretarza świętej kongregacji koncylium, i przewielebnego Ojca *Becks*, generała Towarzystwa Jezusowego. Wiadomo, że przewielebny ten Ojciec przepędził znaczną część życia w Austrii, i zna dokładnie religijne jej stosunki. Podpisy takie stanowią najwłaściwszą aprobację i nadają wspomnianym instrukcyom nienaruszalną powagę.

Jesteśmy więc przekonani, że wszyscy biskupi monarchyi przyjmą je z największym uszanowaniem. Zdaje się, że także i względem innych punktów konkordatu wydane będą w razie potrzeby podobne instrukcje. Można więc z tego ocenić ważność konferencji biskupich, które mają wkrótce się rozpocząć, a zarazem pocieszać się nadzieją, że bez wątpienia uwiecznione zostaną najpomyślniejszym skutkiem. Gdzie duchowieństwo działa tak zgodnie z życzeniem stolicy apostołskiej, a zarazem objawia tak słuszne i szczerze zamiary, tam można tylko najzbawienniejszych spodziewać się owoców. Niewątpimy też wcale, że episkopat austriacki pojmie jednomyślnie to uświęcone prawo, które zostało zwrócone kościołom monarchyi, i przyrzeka im po wyswobodzeniu z więzów poddaństwa przyszłość wolności, sławą i szczęściem kwitnącą.

Co się tyczy nieporozumienia wywołanego pasterskimi listami kilku biskupów królestwa Lombardzko-weneckiego, wspomnieliśmy już dawniej, że przesadzono onych znaczenie. Gdyby konferencye mogły być nastąpić zaraz po podpisaniu konkordatu i przywieść do

skutku porozumienie między wszystkimi członkami episkopatu, byłoby można z pewnością uniknąć tych trudności. Zresztą jesteśmy w stanie zapewnić, że dwory w Wiedniu i Rzymie porozumiały się już o to, by na przyszłość uchylić takie rozdwojenia, które w istocie są mało znaczące, ale z których starają się korzystać nieprzyjaciele kościoła. Zamiary ich jednakże zostaną zniweczone. Kiedy obudwom mocarstwom udało się porozumieć o treść tak ważnego aktu, jakim jest konkordat, tedy łatwiej jeszcze przyjdzie im porozumieć się o szczegółowe kwestye. Konkordat niejestto dla nich dzieło niezgody, lecz pojednania. Musi zatem wyniknąć z niego pokój nie wojna. I wkrótce przekona się o tem świat z wielkim oczarowaniem tych, którzy starają się wywołać niezgodę i przeszkodzić dojrzaniu zbawiennych owoców, jakie przyrzeka konkordat!“

Hiszpania.

(Depesza z 10. marca.)

Gazeta kolonńska ogłasza następującą depeszę z Madrytu z dnia 10. marca: Rozebrano już 7000 akcyi pierwszej seryi kredytu ruchomego. — Salamanca odstąpił towarzystwu du Grand-Central kolej żelazną z Almanza. — Rząd przedłożył Kortezom nowy projekt taryfy celnej.

Anglia.

(Sprawa parlamentu z 10. marca.)

Londyn, 11. marca. Na wczorajszym posiedzeniu izby wyższej oznajmił Earl *Malmesbury*, że po upływie terminu zawieszenia broni między Anglią a Rosyą dnia 31. marca zwróci uwagę izby na korespondencyę odnoszącą się do upadku Karsu. Earl *Derby* zapowiedział, że na przyszłym posiedzeniu zażąda od lorda Panmure wyjaśnienia co do pewnego kontraktu względem dostawy moździerzy do urzędu uzbrojenia, przy czem zaszyły wielkie oszukaństwa. W końcu przyjęto w komitecie bil rządowy względem sprzedaży i dzierzawy dóbr. — W izbie niższej zaproponował Sir *G. Grey* drugie odczytanie bilu względem reorganizacji policji w hrabstwach i miasteczkach. *C. Forster* zażądał odroczenia na sześć miesięcy. Kapitan *Scobell* poparł ten wniosek oświadczając, że ten bil jest niesprawdliwy, tyrański i nieangielski. Przy głosowaniu odrzucono wniosek opozycyi większością 259 głosów przeciw 106 i odczytano bil po raz wtóry.

Francya.

(Nowiny dworu. — Stan zdrowia księcia Hieronima. — Ceny zboża. — Pełnomocnicy rosyjscy. — Ich świta.)

Paryż, 10. marca. Nuncyusz papieżki i ambasador szwedzki doręczyli wczoraj Cesarzowi własnoręczne listy Papieża i Króla szwedzkiego. — *Monitor* ogłasza następujący buletyn lekarski z dnia wczorajszego o stanie zdrowia księcia Jerome: „Znaki powzięte z przykładania trąbki akustycznej do piersi są pomyślne. Stan polepsza się.“ Zarazem donosi *Monitor*, że pojutrze niebędzie recepcji u księcia. — Na wszystkich targowicach Francji spadają coraz bardziej ceny zboża i maki, a do Hawru i Marsylii nadchodzą wciąż znaczne transporty z zagranicy.

— Do *N. Pr. Ztg.* piszą: „Rosyjscy pełnomocnicy przy konferencyach, hrabia Orłów i baron Brunnow zostali przyjęci do klubu de l'Union“. Redakcyja dodaje do tego: „Podług nadesłanej nam z Brukseli wiadomości przyjęto ich wszystkimi głosami do tego klubu. Wypadek ten zrobił wielkie wrażenie“.

— Dziś odbyło się siódme posiedzenie kongresu. — Wczoraj było znowu przedstawienie teatralne u dworu. Aktorowie wodewilu przedstawili sztukę „Pas de fumée sans feu“, a sławny basetlista Bottesini popisywał się z swym nadzwyczajnym talentem na tym instrumencie. Jutro będzie wielki obiad u księżny Matyldy, na który mają być zaproszeni wszyscy pełnomocnicy. Rozumie się, że ucza

ta zostałaaby odwołana, jeźliby stan zdrowia jej ojca, księcia Jerome wzniecał jakąkolwiek obawę. Powiadają jednak, że ostatni buletyn nie jest tak pomyślny, jak donosi *Monitor*, którego podania sięgają tylko do wczorajszego wieczora. Noc niebyła wcale dobra i książę kaszlał mocno.

— Hrabia Orłów i baron Brunnów mają od czasu przybycia hrabiego Szuwałowa i Lewaszewa dwór bardzo liczny. Składa się bowiem z trzech adjutantów Cesarza, obadwu wspomnianych hrabiów i pułkownika Albedińskiego, nadto z barona Voelkersem, który po kongresie udaje się w charakterze konszula do Kadyksu, i z panów Jereshow, Iwanow i Wasilezyków. Ostatni z tych był dawniej rosyjskim wicekonsulem w Paryżu.

Szwajcarya.

(Proces De Georgi ukonczony.)

Tesyński proces „De Georgi” już rozstrzygnięto. Sady skazały za zabójstwo adwokata Franzoni na dożywotnie więzienie w żelazach, brata jego dr. Franzoni na 15 lat, współwinnych Mosi i Chiara na 10, innych na lat 5 i 3 w żelazach, tudzież na karę zwykłego więzienia od lat 3 i niżej do 5 miesięcy. Niektórych obwinionych uwolniono od zaskarżenia.

Włochy.

(Odjazd legii angielsko-włoskiej. — W. księżna Toskanii odjechała do Neapolu.)

O pierwszym pułku legii angielsko-włoskiej, który z Genuy odpłynął do Malty, mówi *Corr. merc.* „Postawa tych żołnierzy z 1400 ludzi niemal była bardzo dobra i okazywała, że już są należycie wprawieni do musztry. Spodziewamy się przybycia drugiego pułku. Oficerowie są po większej części Włosi, z wyjątkiem pułkownika. Pułkownik jest Anglik, majątny jak mówią, gdyż się przyczynił znaczną sumą do zaprowadzenia wojskowej bandy muzycznej. Żołnierze są po większej części Piemontanie lub z Włoch środkowych. Podczas wsiadania na okręt byli obecni poseł angielski i komendant legii, generał Read.”

— Z Florencyi donoszą pod dniem 8. b. m.: Jej cesarz. Mość panująca Wielka Księżna odjechała pod imieniem hrabiny Pitigliano z swymi dostojnymi synami, Arcyksiążętami Ludwikiem i Janem Nepomucenem, następnie z Jej cesarz. Mością najdosłojniejszą Arcyksiężną Maryą Ludwiką do Neapolu.

Niemcy.

(Pojedynek Rochowa.)

Berlin, 11. marca. Dzisiejsze posiedzenie *senatu* otworzył prezydent izby, książę *Hohenlohe*, temi słowy: „Mam donieść panom o zasmucającym wypadku. Jeden z najjaśniejszych członków izby znajdował się w tak krytycznym położeniu, że zmuszony był albo poświęcić swój honor, albo wykroczyć przeciw ustawom kraju. — Z dwojga złego wybrał ostatnie, ale zaraz po spełnieniu czynu sam się oskarżył i oddał w ręce sprawiedliwości. Podług 84. §. konstytucyi ma władza prawo przyaresztować go i śledztwo zostało już wytoczone. Szlachetny Hans Rochow poddał się sam śledztwu i wypadła tylko ubolewać nad tem, że go niema dziś w naszym gronie. — Do tego uwiadomienia dodał hrabia *Stolberg* następujące wyjaśnienie: Jak tylko rozeszła się wiadomość o tym nieszczęsnym wypadku, dowiadywał się on i jego przyjaciele, jak się rzecz miała. Słyszeli, że pan Rochow stawiał się u komendanta, a później doniesiono im, że nad wieczorem został przyaresztowany, i że urzędnik policyi dość stanowczo ale wcale niestosownie wyraził się przy tej sposobności. Mowca postanowił przeto zrobić wniosek na zasadzie artykułu 84., ażeby pan Rochow został puszczony na wolność, ale doniesiono mu przed rozpoczęciem posiedzenia, że go wypuszczono już z aresztu policyjnego i jak się przynależy oddano pod sąd wojskowy. Władza ta będzie się niezawodnie obchodzić z nim tak, jak tego wymagać może; w przeciwnym razie zastrzegę sobie on (hrabia *Stolberg*) i wielu innych dalsze jeszcze wnioski.

Wyzwanie do pojedynku wyszło podług przedłożonych wyjaśnień, od pana Hinkeldeya, a nieporozumienie ich datowało się jeszcze od rozwiązania klubu żokejów w Berlinie. Z obu stron, jak zapewniają, postępowano przy pojedynku w sposób ze wszelkich miar godny i rycerski. Sekundantem pana Hinkeldeya był tajny radca rządowy p. *Münchhausen*, członek senatu, który jak słyhać próbował wszelkich środków, by zagodzić sprawę. Pojedynek odbył się przed południem o godzinie 10. w *Jungferhaide* w pobliżu folwarku leśnego *Königsdam*. Sekundantem pana Rochow był porucznik *Rechow* z pułku gwardyi przybocznej, a pan *Marwitz*, członek senatu, był jako bezstronny świadek. Pierwszy strzał miał pan Hinkeldey, ale pistolet zawiódł, sekundant jego podał mu drugi i p. Hinkeldey strzelił, ale chybił przeciwnika. Potem strzelił pan Rochow i kula ugodziła pana Hinkeldeya w prawą stronę piersi; ugodzony padł na ręce swego sekundanta i skończył w kilku minutach mimo ratunku obecnego lekarza. Ciało złożono potem w powozie zmarłego i sekundant zawiadził je do pomieszkania dyrektora policyi *Maass*; wieczorem zaś sprowadzono je do pomieszkania nieboszczyka do *Berlina*. — Pan Rochow, (oficer *landwery*) udał się z placu boju wprost do królewskiej komendatury w Berlinie i oznajmił, że zabił w pojedynku jeneralnego dyrektora policyi pana Hinkeldeya, że był wyzwanym i oddaje się w ręce sprawiedliwości. Na to zażądano od niego słowa honoru, że nie opuści miasta; wieczór nastąpiła jego aresztacja ze strony policyi kryminalnej, a 11go przed południem

oddano go pod sąd wojskowy. Sekundant pana Hinkeldeya, tajny radca rządowy *Münchhausen* został tymczasowo uwolniony od służby w ministeryum spraw wewnętrznych.

Szwecya.

(Przesilenie handlowe w Norwegii.)

Z Hamburga doniesiono telegrafem do Paryża dnia 9. marca: W Norwegii nastąpiło temi dniami przesilenie handlowe. Mówiono na giełdzie, że w samym mieście *Bergen* zastanowiło 22 domów swe wypłaty.

Rosya.

(Czynność po warsztatach okrętowych.)

Z **Petersburga** donoszą, że na warsztatach okrętowych morza bałtyckiego pracują już od samego rozpoczęcia wojny i zapewne znaczna ich liczba wypłynie tę wiosną na morze. Załoga tych okrętów składać się będzie z młoków i żołnierzy floty niegdyś czarnomorskiej, a do Petersburga ściągnięto już kilka batalionów należących wprzód do floty wspomniomj. „Śród takich stosunków” — pisze jeden z korespondentów petersburskich do *Schl. Ztg.* — „łatwo sobie wytłumaczyć, jeźli Rosya nie stawia na konferencyach paryskich żadnych trudności z przyczyny utraconej siły swej zbrojnej na morzu czarnem. Ma bowiem i tu wszelką sposobność do wykształcenia jak i w *Sebastopolu* marynarzy okrętowych. A chociaż klimat północny mniej temu sprzyja, to natomiast łatwiej tu o przy należne wygody dla żołnierzy okrętowych, zwłaszcza pod naczelnym dozorem J. M. Cesarza i w centralnym punkcie administracyi rządowej, gdy przeciwnie zachodziły w *Sebastopolu* nierównie większe trudności. I tak między innemi założono pod kierunkiem admirała *Schanz'a* ogromne w *Kronsztadzie* łaźienki wojskowe.”

Księstwa Naddunajskie.

(Upomnienie Bojarom protestującym.)

Znana już jest depesza ministra spraw zewnętrznych, *Fuad Baszy*, zawierająca ostrą naganę stronnictwu bojarów *mołdawskich*, które złożyło protestację przeciw prawomocności uchwał ogólnego dywanu *Mołdawii*. Depeszę tę publikowano na dniu 18. lutego w *Bukareszcie* z dołączeniem następującego dekretu:

„Do naszej nadzwyczajnej rady administracyjnej. Kilku naszych bojarów słuchając podszeptów wicherzycieli od dawna znanych dobrze krajowi i rządowi, podało petycję do Jego Mości wielkiego Sultana, którą usiłowali wprawić w podejrzenie czynności ogólnego dywanu, chociaż czynności te uchwała naszą z 17. lutego 1850 nr. 17. przy sposobności otwarczenia pierwszej sesyi dywanu ówczesnego ogłoszone i wyjaśnione zostały. Tym nierozważnym krokiem swej strony przeciw ustanowionemu prawnie organowi wywołałi załączone pismo ministeryalne, którego treść ma ogłosić rada nasza równocześnie z rozkazem naszym. — Na ten raz postanowiliśmy pominąć bezkarnie ten krok bojarów; ale na przyszłość nie możemy dozwolnić, by zagrożano spokojności publicznej podobnemi manifestacyami, i oświadczamy przeto, że przy pierwszym usiłowaniu w zamiarze podburzenia umysłów zmuszeni będziemy na mocy artykułu ustawy organicznej użyć surowych środków, ażeby spokój i porządek w kraju mógł być utrzymany. *Ghika.*”

Turcya.

(Hat-Hamayum Sultana. — Paropływ „Falcon” zatonał.)

Następująca jest osnowa fermanu sultauskiego w sprawie chrześcian proklamowanego dnia 18. lutego r. b. w *Konstantynopolu*:

„Należy postępować według tego co następuje:

Do ciebie Mój wielki wezyr *Mehmet Emir Ali Baszo* dekorowany moim cesarskim orderem *Medżidie* pierwszej klasy i orderem zasługi osobistej; niechaj Bóg używa Ci wielkości i podwaja Twoją potęgę.

Najmilszem mojem życzeniem było zawsze zapewnić szczęście wszystkich klas poddanych, których opatrność boska poddała pod moje berło cesarskie, i od wstąpienia mego na tron nieprzestawałem wszelkimi siłami dążyć do tego celu.

Dzięki za to *Wszechmochemu*, że te nieustanne usiłowania wydały już pożyteczne i liczne owoce. Z każdym dniem zwiększa się szczęście narodu i bogactwo państw moich. Obecnie pragnę jeszcze odnowić i rozszerzyć świeżo zaprowadzone urządzenia, by osiągnąć stan rzeczy odpowiedni godności mego cesarstwa i stanowisku jakie zajmuje, pomiędzy narodami cywilizowanemi, a iż prawa mego państwa zabezpieczone dziś zostały wiernością i chwałobuami usiłowaniami wszystkich poddanych moich, niemniej jak życzliwą i przyjaźną pomocą wielkich mocarstw, moich szlachetnych sprzymierzonych, co stanowić ma początek nowej ery, przeto chcę pomnożyć dobry byt i swobodę wewnętrzną, ustalić szczęście wszystkich moich poddanych, którzy bez wyjątku są równi w moich oczach i wszyscy zarówno mi drodzy, a między sobą połączeni ścisłemi węzłami patriotyzmu, chcę zabezpieczyć środki, za pomocą których z każdym dniem wzrastać ma pomyślność mego państwa.

Postanowiłem przeto i nakazuję wykonać co następuje:

Rekojmie przyrzeczone wszystkim poddanym moim na mocy mego *hat-humayum* z *Gul-Hany* i prawa tanzymatu bez różnicy stanu i wyznania zatwierdzają się dziś i ustalają; mają być poczynione stosowne kroki, by zupełny i całkowity ich skutek zabezpieczyć.

Wszystkie swobody duchowne przyznane *ab antiquo* i w późniejszych nawet czasach gminom chrześcijańskim lub innym wyznaniom niemuzułmańskim osiadłym w moim państwie pod moją opieką, potwierdzają się i utrzymują. Każda gmina chrześcijańska lub innego wyznania niemuzułmańskiego obowiązana będzie w pewnym terminie i za pomocą komisji *ad hoc* z jej łona wybranej zająć się za moim wysokim potwierdzeniem i pod nadzorem mojej wysoki. Porty rozpoznaniem swych praw i przywilejów i potem przedłożyć mojej wys. Porcie reformy jakie wymaga postęp czasu i oświaty. Władza przyznana Patriarchom i biskupom wyznań chrześcijańskich ze strony Sultana Mahometa II. i jego następców pogodzona zostanie z nowym stanowiskiem jakie zapewniam tym gminom w spójności z życzeniami mojej. Zasada mianowania dożywotnych patriarchów zastosowana będzie dokładnie do fermanu ich inwestytury a to po uprzedniej rewizji obowiązujących obecnie regulaminów. Patriarchowie, metropolici, arcybiskupi, biskupi i rabini składać będą przy wstąpieniu do urzędu przysięgę według formuły oznaczonej za wspólną uchwałą mojej wys. Porty z duchownymi naczelnikami rozmaitych wyznań. Daniny kościelne (*redevames*) wszelkiego rodzaju będą zniesione, a natomiast oznaczone będą dochody patriarchom i naczelnikom gmin, a przyzna się im płace i pensye zastosowane słusznie do ważności, stopnia i godności różnych członków duchowieństwa. Własność ruchoma i nieruchoma duchowieństwa chrześcijańskiego niedozna żadnego uszczerbku, ale świecka administracja gmin chrześcijańskich i innych niemuzułmańskich wyznania oddana będzie pod nadzór zgromadzenia wybranego z łona każdej z rzeczonych gmin pomiędzy członkami duchownymi i świeckimi.

W miastach, miasteczkach i wsiach, gdzie ludność cała należy do jednego wyznania, reparaacya budynków przeznaczonych na świątynie, szkoły, szpitale lub groby według pierwotnego ich planu, nie będzie doznawać żadnej przeszkody. W razie nowej erekcji przedłożone być mają plany zatwierdzone przez patriarchów lub naczelników gmin wys. Porcie, która je potwierdzi, lub poczyni względem nich swe uwagi w jak najkrótszym czasie. W miejscach, gdzie ludność jednego jest wyznania, niebędzie obrządek podlegać żadnemu ograniczeniu. W miastach, miasteczkach i wsiach, gdzie obrządku są mieszane, każda gmina, zamieszkująca osobną dzielnicę będzie mogła w miarę przepisów powyżej wyrażonych naprawiać i restaurować swe kościoły, szpitale, szkoły i cmentarze. W razie stawiania budynków nowych żądać mają patriarchowie lub przełożeni gmin upoważnienia od mojej wysokiej Porty, która decyduje w najwyższej instancji i udziela upoważnienia wyrażając w razach przeszkód administracyjnych. Pośrednictwo władzy administracyjnej we wszystkich aktach tego rodzaju będzie bezpłatne. Moja wysoka Porta użyje usilnych środków, by każdemu wyznaniu bez względu na liczbę wyznawców zapewnić zupełną wolność w obrzędach.

Wszelka różnica lub nazwa jakakolwiek dążąca do upośledzenia jednej klasy moich poddanych w obec innych z powodu obrządku, języka lub pochodzenia, wykreślona będzie nazawsze z protokołów administracyjnych. Przeciw używaniu wszelkich ubliżających lub krzywdzących nazw między osobami prywatnymi lub ze strony władz zaprowadzone będą surowe ustawy.

Każde wyznanie w państwach moich jest wolne, przeto żaden poddany mego cesarstwa niebędzie ograniczony w wykonaniu religii, którą wyznaje i pod żadnym względem o to niepokojonym niebędzie.

Ponieważ mianowanie i wybór wszelkich władz i urzędników mego państwa zależy wyłącznie od mojej monarszej woli, przeto wszyscy poddani mego państwa bez różnicy narodowości przypuszczeni będą do urzędów publicznych według zdolności i zasługi i stosownie do prawideł ogólnych. Wszyscy poddani mego państwa bez różnicy przyjmowani będą do rządowych szkół cywilnych i wojskowych, jeżeli zresztą dopełnią warunków przepisanych co do wieku i egzaminów stosownie do regulaminu takich zakładów. Oprócz tego każda gmina upoważniona jest zakładać publiczne szkoły nauk, kunsztu i przemysłu. Metoda jednak uczenia i wybór profesorów w szkołach tej kategorii zostawiać będzie pod kontrolą mieszanej rady publicznego oświecenia, której członkowie mianowani będą na mocy mojej osobistej uchwały.

Wszystkie sprawy handlowe, policyjne i karne między muzułmanami a chrześcijańskimi lub innymi niemuzułmańskimi poddanymi, albo między chrześcijanami a niemuzułmanami należyć będą do trybunałów mieszanych. Sprawy w tych trybunałach będą się odbywać publicznie a strony będą konfrontowane; a przywołani świadkowie, których zeznanie bez różnicy będą przyjmowane, składać mają przysięgę według ustaw religijnych każdego obrządku. Procesy w sprawach cywilnych będą nadal sądzone publicznie według ustaw i regulaminów w obec mieszanych rad prowincjonalnych i w przytomności gubernatora i sędzi miejscowego. Szczególne procesy cywilne, jako to, o dziedzictwo i podobne sprawy między chrześcijańskimi lub innymi poddanymi niemuzułmańskiego wyznania mogą na ich żądanie być załatwione w radzie patriarchatu lub w radzie gminy.

Ustawy karne i policyjne i handlowe i przepisy procedury w mieszanych trybunałach, będą w jak najkrótszym czasie uzupełnione i w kodeks ułożone. Przekład tego kodeksu ogłoszony będzie we wszystkich językach używanych w mem cesarstwie.

W najkrótszym przeciągu czasu przedsięwzięta będzie reforma systemu karnego co do więzień wszelkiego rodzaju, by pogodzić prawa ludzkości z sprawiedliwością. Kara chłosty wynimierzana będzie nawet po więzieniach tylko stosownie do przepisów dyscyplinarnych wydanych przez Portę; wszystko co tylko ma podobieństwo

do tortury zupełnie będzie zniesione. Wykroczenia w tym względzie surowo będą karane i pociągna za sobą oprócz tego ukaranie władzy występczej i agentów wykonawczych.

Organizacya policyi w stolicy, w miastach prowincjonalnych i we wsiach ulegnie rewizji w taki sposób, ażeby wszyscy spokojni poddani mego państwa mieli silną rękojmię bezpieczeństwa życia i majątku.

Ponieważ równość podatków prowadzi za sobą równy podział ciężarów, tak jak równości obowiązków, odpowiada równości praw, przeto poddani chrześcijańscy i inni niemuzułmańskiego obrządku obowiązani będą do służby wojskowej. Zastępstwo lub wykupno będzie przyzwolone co do zasady. W jak najkrótszym czasie ogłoszona będzie dokładna ustawa rekrutacyjna dla poddanych chrześcijańskich i niemuzułmańskiego wyznania.

W składzie rad prowincjonalnych i komunalnych nastąpi reforma, by zapewnić szczerść wyborów i wolność w głosowaniu przy naradach. Wysoka Porta będzie miała staranie o najskuteczniejsze środki do dokładnego poznania rezultatu narad i powziętych uchwał.

Ponieważ ustawy względem kupna, sprzedaży i rozrzadzenia nieruchomym majątkiem wspólne są wszystkim moim poddanym, przeto i cudzoziemcom będzie dozwolono posiadać własność ziemską w moich państwach, jeżeli się zastosują do ustaw i przepisów policyjnych i te same ponosić będą ciężary co krajowcy, a to nastąpi po zawarciu w tym względzie ugody z mocarstwami zagranicznymi.

Podatki pobierane będą pod równą nazwą od wszystkich poddanych mego państwa bez różnicy stanu i wyznania. Użyte będą spieszne i skuteczne środki ku zapobieżeniu nadużyciom w poborze podatków a szczególnie dziesięcin. System stałego upodatkowania zaprowadzony będzie stopniowo i jak najprędzej na miejsce wydzierżawienia dochodów państwa. Dopóki teraźniejszy system zostanie obowiązującym, zakazane jest agentom władz i wszystkim członkom Medżyliżu pod najsurowszymi karami brać na siebie owe dzierżawy, lub mieć w nich jakikolwiek udział. Podatki miejscowe obliczone będą ile możności tak, ażeby nienaruszyły źródeł produkcji i nie tamowały handlu wewnętrznego.

Roboty dla publicznego użytku otrzymają stosowną dotację z opodatkowania tych prowincji, które korzystać będą głównie z ułatwienia komunikacji lądem i wodą.

Wyszła już osobna ustawa, mocą której każdego roku przedłożony i ustanowiony być ma budżet dochodów i wydatków państwa, ta ustawa ściśle będzie przestrzegana. Pensye urzędników podpadną rewizji.

Mianowani od wysokiej Porty przełożeni i delegowani gmin powołani będą do najwyższej rady sprawiedliwości. W sprawach obchodzących ogół moich poddanych osobno powoływać ich będzie mój wielki wezyr. Mandat delegowanych będzie roczny. Przyjmując obowiązek każdy z nich złoży przysięgę. Wszyscy członkowie rady będą mogli na zwyczajnych i nadzwyczajnych zgromadzeniach wolno objawiać swe zdania i głosować bez narażenia się na jakąkolwiek przykrość.

Ustawy przeciw przekupstwu, zdzierstwu lub przeniewierzeniu zastosowane będą według formy prawnej do wszystkich poddanych mego państwa bez różnicy stanu i urzędu.

Rząd zajmie się gorliwie utworzeniem banków i podobnych zakładów ku reformie systemu mennicznego i finansowego i utworzeniem funduszy ku pomnożeniu materialnego bogactwa mego państwa, tudzież zakładaniem gościńców i kanałów dla ułatwienia komunikacji. Wszystko co tamuje handel i rolnictwo będzie uchylone. By ten cel osiągnąć, korzystać będzie kraj cały z nauk, sztuk i kapitałów Europy.

Ponieważ taki jest mój rozkaz i moja wola, przeto ty mój wielki Wezyrze każesz według zwyczaju ogłosić ten ferman cesarski tak w stolicy jak i we wszystkich częściach mego państwa; ściśle nad tem czuwać będziesz, i wszelkich użyjesz środków, by wszystkie rozkazy w nim zawarte najściślej były dopełnione.

— Z Konstantynopola donoszą telegrafem gazecie *Times* pod dniem 28. lutego: „Najęty od francuskiego rządu angielski parowiez „Falcon“ zatonał w drodze do Smyrny. Załogę okrętową ocalono.“

Z teatru wojny.

(Rewia wojsk angielskich.)

„*Times*“ zawiera korespondencję z obozu pod Sebastopolem z 25. lutego i opisanie angielskiej rewii, którą generał Codrington odbył nad 25.000 piechoty na wzgórzu telegrafów i która mnóstwo francuskich i sardyńskich widzów ściągnęła. Marszałek Pelissier przybył w czworosprężnym powozie; przybory u koni były ze sznurów. Podczas manewru złożyli i Rosjanie swoje uszanowanie bombą, która pękła wysoko w powietrzu nad doliną Czerną.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Paryż, 14. marca. Książę Hieronim miał noc spokojniejszą czuje się zdrowszym.

Londyn, 15. marca. Na powtórne zapytanie pana D'Israeli względem wezwania Prus do udziału w konferencyach paryskich, odpowiedział lord Palmerston, że Prusy jako strona mająca udział w traktacie zawartym w roku 1841 względem złączy na Bosforze zostały wezwane do przyzwolenia na uchwaloną modyfikację. Je-

dnak już z początku uchwalono niewzywać Prus do dyskusji, lecz tylko do ratyfikacji uchwał. D'Israeli oświadczył, że ta odpowiedź tym bardziej go zaspokaja, gdyż bez udziału Prus trudno byłoby przywrócić stały pokój.

Z Berlina donoszą: Książę Gorczakow udaje się do Petersburga, gdzie będzie miał udział w naradach względem dyplomatycznego zachowania się Rosji po zawarciu pokoju. W tym samym zamiarze powołano także pana Tytowa rosyjskiego ambasadora w Sztutgardzie do Petersburga.

Kurs lwowski.

Dnia 17. marca.

		gotówką		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	mon. konw.	4	46	4	49
Dukat cesarski	" "	4	47	4	50
Półimperyj zł. rosyjski	" "	8	14	8	19
Rubel srebrny rosyjski	" "	1	36	1	37
Talar pruski	" "	1	30	1	32
Polski kurant i pięciozłotówka	" "	1	10	1	11
Galicj. listy zastawne na 100 złr.	bez kuponów	85	15	85	45
Galicyskie obligacje indemnizacyjne		76	7	76	55
5% Pożyczka narodowa		85	45	86	33

Wiedeński kurs papierów.

Dnia 13. marca.

w przecięciu

Obligacje długu państwa	5% za sto	84 1/2	84 1/2
detto pożyczki narod.	5% "	85 1/2	85 1/2
edito z r. 1851 serya B.	5% "	—	—
detto z r. 1853 z wypłatą	5% "	—	—
Obligacje długu państwa	4 1/2% "	74 1/2	74 1/2
detto	4% "	—	—
detto z r. 1850 z wypłatą	4% "	—	—
detto	3% "	—	—
detto	2 1/2% "	—	—
Pożyczka z losami z r. 1834	—	—	—
detto	—	—	—
detto	—	—	—
detto	—	110 1/2	110 1/2
Obl. wiedz. miejskiego banku	2 1/2% "	—	—
Obl. lomb. wen. pożyczki z r. 1850	5% "	—	—
Obl. indemn. Niz. Austr.	5% "	—	—
detto krajów koron.	5% "	76 1/2	77 1/2
Akcyje bankowe	—	1080	1068
Akcyje n. a. Tow. eskp. na 500 złr.	—	495	497 1/2
Akcyje c. k. uprz. Tow. kred. dla hand. i przem.	—	365	359 1/2
Akcyje kolei żel. Ces. Ferdynanda na 1000 złr.	—	2930	2935
Akcyje kolei żel. Glognickiej na 500 złr.	—	—	—
Akcyje kolei żel. Edynburskiej na 200 złr.	—	—	—
Akcyje kolei Budzińsko-Lincko-Gmundzkiej na 250 złr.	—	—	—
Akcyje Dunajskiej żeglugi parowej na 500 złr.	—	665	667
Akcyje austr. Lloyd'a w Tryeście na 500 złr.	—	—	—
Galicyskie listy zastawne po 4% na 100 złr.	—	—	—
Renty Como	—	—	—

Wiedeński kurs weksłów.

Dnia 13. marca.

w przecięciu

Amsterdam za 100 holl. złotych	—	—	2 m.
Augsburg za 100 złr. kur.	102 101 3/4	101 7/8	aso.
Frankfurt n. M. za 120 fl. na stopę 24 1/2 fl.	100 101 100 3/4	100 7/8	3 m.
Genua za 300 lire nowe Piemont.	—	—	2 m.
Hamburg za 100 Mark. Bank.	74 3/4	74 3/4	2 m.
Lipsk za 100 talarów	—	—	2 m.
Liwurna za 300 lire tokań.	—	—	2 m.
Londyn za 1 funt sztrl.	10-4 6 7	10-6	3 m.
Lyon za 300 franków	—	—	2 m.
Medyolan za 300 lire austr.	103 102 1/2	102 3/4	2 m.
Marsylia za 300 franków	—	—	2 m.
Paryż za 300 franków	120 1/4 1/2	120 1/2	2 m.
Bukareszt za 1 złoty Para	269	269	31 T.S.
Konstantynopol za 1 złoty Para	—	—	T.S.
Cesarские dukaty	—	—	Agio.
Dukaty al marco	—	—	Agio.

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 14. marca o pierwszej godzinie po południu.

Amsterdam — l. — Augsburg 101 1/4 l. — Frankfurt 100 5/8 l. — Hamburg 74 1/4. — Liwurna —. — Londyn 10.71. — Medyolan 103. — Paryż 120 1/2 l.	
Obligacje długu państwa 5% 84 7/8 — 85, detto 4 1/2% 75 3/4 — 76 7/8, detto 4% 66 1/4 — 66 3/4, detto 3% 50 1/4 — 50 3/4, detto 2 1/2% 42 — 42 1/4, detto 1% 16 1/2 — 16 3/4, detto S. B. 5% 88 — 89. Pożyczka narodowa 5% 86 1/8 — 86 3/8.	
Obligacje lomb. wen. pożyczki z roku 1850 5% 92 — 93. Obligacje indemn. nizsz. austr. 5% 83 1/2 — 84; detto innych krajów koron. 76 1/2 — 79. Oblig. Glogn. z wypłatą 5% 93 — 93 1/2. Detto Oedenburgs. z wypł. 5% 91 — 91 1/2.	

Detto Peszt. 4% 92 1/2 — 93. Detto Mediol. 4% 90 1/2 — 91. Pożyczki loter. z r. 1834 228 — 229, detto z r. 1839 136 — 136 1/4, detto z r. 1854 111 — 111 1/4. Oblig. bank. 2% 60 — 61. Akcyje bank. z ujmą za szt. 1077 — 1078; detto bez ujmą —. Akc. esk. banku 99 — 99 1/2. Akcyje c. k. uprzyw. towarzystwa kredyt. dla handlu i przem. 358 1/2 — 358 3/4. Akcyje c. k. anstr. uprzyw. tow. rząd kolei żelazn. po 200 złr. (500 frank.) 386 1/4 — 386 3/4. Półn. kolei Ces. Ferd. 290 — 290 1/2. Detto Budzińsko-Lincko-Gmundzkiej 295 — 297. Detto Pressb.-Tyrnawskiej 1. wydania 18 — 20; detto 2. wydania 25 — 30. Akcyje żeglugi par. 671 — 673; detto 11. wyd. —; detto 13. wydania 622 — 624; detto Lloyd'a 430 — 432. Akcyje mlyna parowego wiedz. 93 — 95. Akcyje Peszt. mostu łańcuch. 60 — 62. Prior. obl. Lloyd'a (w srebrze) 5% 88 — 88 1/2. Północnej kolei 5% 84 1/2 — 84 3/4. Glognickie 5% 75 — 76. Obligacje Dun. żeglugi par. 5% 81 — 82. Renty Como 12 3/4 — 13. Esterhazego losy 40 zł. 69 1/4 — 69 3/4. Windischgräza losy 24 — 24 1/4. Waldesteina losy 24 — 24 1/4. Keglevicha losy 11 — 11 1/4. Ks. Salma losy 39 3/4 — 40. St. Genois 39 3/4 — 40. Palffego losy 40 — 40 1/4. Cesarских ważnych dukatów agio 6 1/4 — 6 3/4.

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 17. marca.

Oblig. długu państwa 5% 86 3/4; 4 1/2% 76 3/4; 4% —; 4% z r. 1850 — 3% —; 2 1/2% —. Losowane obligacje 5% —; Losy z r. 1834 za 1000 złr. —; z r. 1839 136 3/4. Wiedz. miejsko bank. —. Węgiers. obl. kamery nadw. —. Akcyje bank. 1087. Akcyje kolei półn. 2920. Glognickiej kolei żelaznej —. Odenburskie —. Budwajskie —. Dunajskiej żeglugi parowej 669. Lloyd 435. Galic. listy zast. w Wiedniu —. Akcyje nizsz.-austr. Towarzystwa eskomptowego à 500 złr. — złr.

Amsterdam l. 2. m. 84 1/2. Augsburg 101 1/4 3. m. Genua — l. 2. m. Frankfurt 100 1/2 2. m. Hamburg 74 5/8 2. m. Liworno — l. 2. m. Londyn 10 — 5. l. m. Medyolan 102 1/4 l. Marsylia — l. Paryż 120 1/4. Bukareszt 269. Konstantynopol 496. Smyrna —. Agio duk. ces. 6. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —. lit. B. —. Lomb. —; 5% niz. austr. obl. indemn. —; innych krajów koron. 77 3/4. Renty Como —. Pożyczka z roku 1854 112 1/8. Pożyczka narodowa 87. C. k. austr. akcyje skarb. kolei żelaz. po 500 fr. 387. fr. Akcyje c. k. uprzywil. zakładu kredyt. 359.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 17. marca.

Ks. Sapieha Leon, z Krakowa. — PP. Łączyński Hip., z Liska. — Strzelecki Eug., z Wyrowa. — Zagórski Winc., z Podbuża. — Epstein Isak, Dr. medycyny, z Krakowa. — Borowski Idzi, z Turki. — Melbachowski Adam, z Oleśnicy. — Dłukowski Sewer., z Podhorec. — Komarnicki Bolesł., z Podhorec. — Augustynowicz Bolesł., z Kniażego. — Leszczyński Jan, z Łuczan. — Skrzyszowski Józef, z Sewerynki. — Turczyński Jan, z Podhajec.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 17. marca.

Ks. Gagarin, do Dombicy. — Hr. Drohojowski Sew., do Bartatowa. — Hr. Baworowski Włodz., do Rzeszowa. — Hr. Castiglione, c. k. porucznik, do Tłustego. — PP. Daczyński Hip., do Liska. — Sane Paweł, do Wierzbna. — Palanowski Alex., do Moskwa. — Torosiewicz Franc., do Czeremchowa. — Bogdanowicz Mieczysław, do Kremerowa. — Torosiewicz Emil, do Szwejkowa. — Abancourt Ksawer, do Łowczy. — Padlewski Apol., do Czabarówki. — Sopuszanski Bolesł., do Czeszek. — Fazzi, c. k. lekarz pułkowy, do Przemyśla. — Fort, c. k. porucznik, do Gródka. — Voigt, c. k. podporucznik, do Dombicy. — Mustra Konst., do Dombicy. — Bobowski Konst., do Humnisk.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie

dnia 15. i 16. marca.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6. god. zrana	334.30	10.6°	90.3	wschodni	sl. pogoda
2. god. popoł.	333.72	1.7°	54.4	"	sl. "
10. god. wiecz.	332.77	6.7°	85.8	"	sl. "
6. god. zrana	332.66	8.2°	86.9	wschodni	sl. pochmurno
2. god. popoł.	332.38	0.2°	55.3	połud.-zach.	sl. "
10. god. wiecz.	334.38	5.9°	72.2	wschodni	sl. jasno

TEATR.

Dziś: odbędzie się z uchyleniem abonamentu pod dyktando p. Józefa Glöggel'a na dochód lwowskiego zakładu Ochrony Niemowląt wielka muzykalno-deklamacyjna

„Akademia“

w dwóch oddziałach.

Początek o siódmej, koniec po dziewiątej godzinie wieczór.

KRONIKA.

Londyn dzisiejszy pokrywa przestrzeń 122 milionów stóp kwadratowych (angiel.), liczy 327.391 domów i 2,363.236 mieszkańców. Ludność jego co rocznie wzrasta o 40.000 głów; połowa tej liczby pochodzi z przewyżki wypadków urodzin nad wypadkami śmierci, druga połowa z ciężkiego napływu obcych. Skutkiem tego, biorąc jeden dom na 10 mieszkańców przeciętnie, ciągle się tam buduje 4000 domów; słowem, Londyn z każdym rokiem rozszerza się daniem rozległego nowego miasta. Długość połączona ulic Londynu przedstawia 1750 mil, kapitał wydany na wybrukowanie tych ulic wynosi 14 milionów ft. st., koszt naprawy rocznie 1,800.000 ft. st. Pod ulicami Londynu znajduje się 1900 mil rur do rozprowadzenia gazu i tyleż do rozprowadzenia wody, co po szylingu za stopę przedstawia kapitał pół miliona funt. st. Kapitał wydany na roboty w celu zaprowadzenia oświetlenia gazem wynosił 3 mil. ft. st. Koszta oświetlenia dochodzą rocznie do 3 1/2 milionów ft. st. na 360.000 gazowych lamp

świecących w niezliczonej liczbie ulic, placów, zamków. Te 360.000 lamp co noc zużywają 13 mil. stóp sześciennych gazu. Dochód roczny brutto domów londyńskich, według tabel Income-tax i Property-tax, wynosi 12 1/2 mil. funt. st. Ruchomości tych domów są ubezpieczone za sumę 166 mil. ft. st. Kapitał, którym rozporządzają bankierowie londyńscy, razem połączony daje 64 mil. ft. st., depozyta 10 mil., papiery handlowe w obiegu w samym Londynie 78 mil. ft. st. — 26.000 osób żyje codzień z pracy w dokach.

— Rząd księstwa Serbii wyprawiał trzynastu młodych ludzi, wieku 14 do 20 lat do Neusatz na naukę w różnych rzemiosłach i w języku niemieckim, ażeby się później w Peszcie i Wiedniu wydoskonalili w obranym zawodzie.

— Z Honolulu donoszą z 20. grudnia 1855 dziennikowi „New-York Herald“, że lawa wyrzucona podczas ostatniego wybuchu wulkanicznego zbliża się coraz bardziej ku miastu Hilo, i zagraża mu zupełnem zniszczeniem